

SIVES 2010

Sistema Integrat de
Vigilància Epidemiològica de la
SIDA/VIH/ITS a Catalunya

Document tècnic número 20

INFORME EPIDEMIOLÒGIC BIENNAL CEEISCAT

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

ICO

Institut Català d'Oncologia

SIVES 2010

Document
tècnic
número 20

INFORME EPIDEMIOLÒGIC BIENNAL CEEISCAT

**Sistema integrat de vigilància epidemiològica
de la SIDA/VIH/ITS a Catalunya (SIVES)**

SIVES 2010

Direcció:

Jordi Casabona

Coordinació:

Esteve Muntada

Laia Carrasco

Tiratge: 50 exemplars

Disseny i producció gràfica: Primer Segona serveis de comunicació

Dipòsit legal: B-XX.XXX-XX

Centre d'Estudis Epidemiològics
sobre les Infeccions de Transmissió
Sexual i Sida de Catalunya

Bioestadística:

Anna Esteve (coordinadora)

Eva Loureiro

Alexandra Montoliu

Gestió i suport logístic:

Montserrat Galdón (coordinadora)

Laia Carrasco

Núria Costas

Jose David Fernández

Esteve Muntada

Rafael Muñoz

Sistemes de vigilància:

Dolors Carnicer-Pont (coordinadora)

Rossie Lugo

Victoria González

Núria Vives

Personal adscrit a projectes:

Elisabeth Bascañana (CIBERESP)

Colin Campbell (IGTP)

Laia Ferrer (IGTP)

Anne Gallois (IGTP)

Evelin López (CIBERESP)

Monitoratge i avaluació:

Cinta Folch (coordinadora)

Cristina Agustí

Laura Fernández

Durant el període d'elaboració del SIVES 2010 han col·laborat també les següents persones: Álvaro Betancourt, Miguel Melgares, Núria Murtra, Núria Ortega, Noemí Romero, Anabel Romero i Francesc Xavier Vallès.

Pròleg

Amb la presentació de l'informe biennal del Sistema integrat de vigilància epidemiològica sobre la sida i les infeccions de transmissió sexual (SIVES), donem continuïtat a l'eina de referència per a la difusió d'informació epidemiològica sobre aquestes infeccions a Catalunya. Aquesta informació és imprescindible per adequar i avaluar la resposta institucional a aquestes epidèmies.

Enguany fa trenta anys del diagnòstic dels primers casos del que després es va anomenar sida. A Catalunya, el Programa per a la prevenció i el control de la sida es va crear l'any 1987. L'any 1994 es va desdoblar, d'una banda, en el Programa per a la prevenció i assistència de la sida i, de l'altra, en el Centre d'Estudis Epidemiològics sobre el VIH/SIDA de Catalunya (CEESCAT), que, alhora, l'any 2007, es va anomenar Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT).

Des del 2007 el CEEISCAT ha incorporat diferents sistemes d'informació per al monitoratge i l'avaluació de les infeccions de transmissió sexual (ITS), incloent el VIH. Actualment aquests sistemes inclouen el monitoratge de la morbiditat i mortalitat, la vigilància conductual, el monitoratge del diagnòstic i del tractament del VIH i una sèrie d'estudis observacionals complementaris, que permeten tenir un diagnòstic molt acurat de la situació epidemiològica, de la resposta institucional i dels resultats d'aquesta resposta. Així, no és sense motiu, que el SIVES ha estat considerat pel Centre Europeu per a la Prevenció i Control de Malalties (ECDC, segons la sigla anglesa) com un dels més integrats d'Europa (Mapping of HIV/STI behavioural surveillance in Europe. Estocolm: ECDC; 2009).

Les dades presentades confirmen que, com a la resta d'Europa, algunes ITS augmenten en la població jove i, en el cas del VIH, entre el col·lectiu d'homes que tenen relacions sexuals amb homes (HSH). Les dades, però, també ens diuen que la infecció pel VIH entre els usuaris de drogues per via parenteral (UDVP) ha continuat descendant en els darrers anys, la qual cosa confirma que quan es duen a terme intervencions preventives adequades i proporcionals, es pot revertir l'evolució d'aquesta epidèmia.

Per tot això, vull aprofitar aquesta ocasió per refermar el compromís del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya en la prevenció i el control de les ITS/VIH, mitjançant intervencions basades en la informació i l'evidència

científica disponible. Comprometre's en un moment d'una greu crisi econòmica, com amb la resta de problemes de salut, és un repte important que només podrem assolir si ho fem de forma conjunta entre les administracions, els professionals de la salut i les ONG. En aquest sentit, l'informe SIVES 2010 reflecteix també l'esforç comú fet per generar, analitzar i divulgar la informació que s'hi presenta. Agraïxo, doncs, la feina de tots els professionals del sector sanitari i de les organitzacions no governamentals que han treballat en els diversos projectes que integren aquest informe. De ben segur, el SIVES 2010 contribuirà a aconseguir l'excel·lència en l'atenció a la salut sexual i reproductiva a Catalunya i una millor prevenció i control de les ITS.

Boi Ruiz
Conseller de Salut

Presentacions

És un plaer presentar l'informe epidemiològic sobre la sida, el VIH i altres infeccions de transmissió sexual (ITS) de Catalunya, el SIVES 2010, que inclou sistemes formals de vigilància epidemiològica i altres fonts d'informació complementàries com ara els estudis observacionals. Aquestes fonts d'informació s'adapten a l'evolució canviant de l'epidèmia i són prou flexibles per respondre a les necessitats que apareguin al llarg del temps. Les recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) promouen la interacció entre diverses fonts d'informació en el marc de la vigilància, el monitoratge i l'avaluació, amb la finalitat, d'una banda, de descriure l'evolució de l'epidèmia i els seus determinants, i, de l'altra, de recollir dades que permetin determinar fins a quin punt s'han assolit els objectius plantejats pels programes de prevenció existents.

En aquest sentit, és clau disposar d'un conjunt d'indicadors que siguin comparables en el temps. Per això, com a novetat en l'informe d'aquest any, s'ha inclòs un capítol en què es recullen indicadors que mesuren diferents aspectes de les epidèmies de VIH i d'infeccions de transmissió sexual (ITS), així com altres indicadors de salut sexual i reproductiva. Destaquen els indicadors recomanats per ONUSIDA, els indicadors UNGASS, que permeten la comparabilitat nacional i internacional.

No hem d'oblidar que la infecció pel VIH continua sent un problema de salut pública prioritari. S'estima que, al nostre entorn, aproximadament 35.000 persones viuen amb el VIH, una quarta part de les quals ho desconeix. Per tant, avançar en les polítiques de prevenció d'aquesta infecció i, també, d'altres ITS, és un compromís ferm del Departament de Salut i, en particular, de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, amb l'objectiu de prevenir-ne la propagació.

Finalment, no puc oblidar-me de tots els professionals i les organitzacions que col·laboren en aquest informe i a qui agraeixo la dedicació i l'esforç. Fruit d'aquest treball conjunt s'aconsegueix donar una resposta col·lectiva, coordinada i unificada a tota la informació recollida i analitzada. De nou, estem treballant plegats perquè aquestes dades s'utilitzin per millorar l'atenció a les persones afectades, i també les intervencions adreçades a la prevenció i al control del VIH i les ITS a Catalunya.

Antoni Plasència
Director general de Salut Pública

És un plaer afegir-me a les presentacions de l'informe epidemiològic biennal del CEEISCAT. En el curt espai de temps que fa, poc més de tres anys, que el Centre es va incorporar a l'Institut Català d'Oncologia (ICO), no només s'ha aconseguit la integració administrativa, sinó que s'han consolidat importants col·laboracions de recerca amb altres serveis de l'Institut. Molt en particular, ja s'han realitzat publicacions conjuntes rellevants amb el Programa d'Epidemiologia en l'àmbit de la immunodeficiència, la infecció pel virus del papil·loma humà i el càncer.

L'informe que avui es presenta, el Sistema integrat de vigilància epidemiològica de la SIDA/VIH/ITS a Catalunya (SIVES 2010), és un bon exemple del rendiment de la integració de sistemes d'informació clínics, sistemes de vigilància epidemiològica formals i projectes de recerca específics. Entre altres resultats, enguany el CEEISCAT coordina un dels programes del Centre d'Investigació Biomèdica en Xarxa d'Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP, segons la sigla castellana), algunes de les línies d'investigació prioritàries del qual són la infecció i el càncer i la salut internacional, dues línies en què l'ICO exerceix un clar lideratge per mitjà dels seus grups més emblemàtics.

L'ICO té una clara vocació de transversalitat en què la recerca translacional és un element clau per millorar la qualitat i l'efectivitat de l'atenció als malalts. Per això, el fet de comptar amb un servei com el CEEISCAT, que contribueix, en aquest cas des de l'epidemiologia, tant a millorar les polítiques de salut pública vers el VIH i les ITS com a facilitar ponts de comunicació amb altres serveis de l'ICO, per a nosaltres és un valor afegit que continuarem aprofitant per reforçar també els aspectes de suport metodològic de la institució.

Finalment, vull aprofitar aquesta oportunitat per agrair a la Direcció General de Salut Pública del Departament de Salut la confiança dipositada en la nostra institució, en hostatjar el CEEISCAT a l'ICO. Les actuacions en salut pública necessiten l'evidència científica tant com les actuacions assistencials. En aquest sentit, les col·laboracions entre els serveis centrals de l'Administració i els espais que, com el nostre, poden oferir el context clínic, de laboratori i acadèmic necessari per generar informació i anàlisi de qualitat, han de ser benvingudes i potenciades.

Candela Calle
Directora general de l'ICO